

**Plat, mzda, sociál. a zdrav.
pojištění, slevy na dani,
odpočít. položky, výpočet
čisté mzdy, prac. doba,
přestávky, dovolená,
konkurenč. doložka**

6. Výše platu /mzdy

- **Plat - odměna** zaměstnance **za práci pro** zaměstnavatele, který je **veřejnou institucí** (tzv. veřejný sektor – stát, obec, kraj, příspěvkové organizace, školy atd.)
- Plat lze dostávat na základě splnění státem stanovených podmínek **platového tarifu**
- Plat se poskytuje **dle složitosti, odpovědnosti a namáhavosti práce, obtížnosti prac. podmínek, prac. výkonnosti a dosahovaných prac. výsledků**

6. Výše platu /mzdy

- Zákon přikazuje, aby **za stejnou práci** nebo za práci stejné hodnoty příslušel všem zaměstnancům **stejný plat**
- Plat **nesmí být nižší než minimální mzda** /od 1.1. 2022 je 16 200 Kč, tj. 96,40 Kč na hodinu/
- výši platu určuje zařazení zaměstnance do **platového tarifu**, který se sestavuje kombinací:
 - **platové třídy** – zařazení dle charakteru vykonávané práce
 - **platového stupně** – zařazení dle délky dosaž. praxe

6. Výše platu /mzdy

Délka praxe	Platový stupeň	Platová třída					
		11	12	13	14	15	16
do 1 roku	1	24 640	26 230	29 640	33 210	35 280	37 540
do 2 let	2	25 350	27 010	30 500	34 120	36 290	38 620
do 4 let	3	26 130	27 840	31 380	35 090	37 330	39 740
do 6 let	4	26 900	28 660	32 280	36 070	38 400	40 910
do 9 let	5	27 700	29 540	33 230	37 100	39 520	42 110
do 12 let	6	28 540	30 450	34 210	38 150	40 670	43 360
do 15 let	7	29 420	31 400	35 230	39 290	41 870	44 660
do 19 let	8	30 320	32 380	36 290	40 420	43 130	46 020
do 23 let	9	31 240	33 390	37 380	41 620	44 430	47 410
do 27 let	10	32 220	34 440	38 530	42 860	45 770	48 860
do 32 let	11	33 220	35 540	39 720	44 150	47 160	50 380
nad 32 let	12	34 280	36 670	40 940	45 480	48 600	51 950

6. Výše platu /mzdy

- Celkem existuje **16 platových tříd** a **12 platových stupňů**
- **Podmínky pro zařazení** do určitého platového tarifu **stanovuje** svým nařízením **Vláda České republiky**, a to veřejně
- Příplatky:
 - **osobní příplatek** – až do výše 50 % plat. tarifu
 - /dlouhodobě velmi dobré prac. výsledky, větší rozsah prac. úkolů než ostat. Zaměstnanci/
 - **příplatek za prac. pohotovost** – P 50%, M 10%

6. Výše platu /mzdy

- **příplatek za vedení** – od 5 až do 60 % platového tarifu
- **příplatek za svátek** - 100 %, ale místo něj je upřednostňováno placené náhradní volno
- **příplatek za noční práci** – 20 % z hrubého platu a minimálně 10 % z hrubé mzdy
- **příplatek za práci v sobotu a v neděli** – 25 % hrubého platu a 10 % hrubé mzdy
- **příplatek za rozdělenou směnu** – ve výši 30 % průměrného hodinového výdělku
- **příplatek za přesčas** - 25 % z hrubé mzdy zaměstnance /popř. náhrad volno/

6. Výše platu /mzdy

- **zvláštní příplatky, např.:**

- za práci ve ztíženém pracovním prostředí
- za práci v podmínkách spojených s mimořádnou neuropsychickou zátěží, rizikem ohrožení života a zdraví nebo obtížnými pracovními režimy
- za přímou pedagogickou činnost nad stanovený rozsah
- specializační příplatek pedagogického pracovníka

6. Výše platu /mzdy

- **Platový výměr:**

- **v den nástupu** do práce zaměstnavatel povinen vydat zaměstnanci **písemný platový výměr**, kde musí uvést údaje o:

- **plat. třídě a plat. stupni**, do nichž je zaměstnanec zařazen

- **výši plat. tarifu a ostat. pravidelně měsíčně poskytovaných složkách platu**

- **termínu a místu výplaty** (pokud to již není uvedeno v prac. smlouvě nebo vnitř. předpisu)

6. Výše platu /mzdy

- **Mzda - odměna** zaměstnance **za práci** v pracovním poměru **v soukromém sektoru**
- Složky mzdy:
 - **Pevná složka** - paušální velikost mzdy
 - **Pohyblivá složka:**
 - **Příplatky** /povinné - práce přesčas, ve svátek, v noci, v sobotu a neděli a za práci ve ztíženém prac. prostředí/
 - **Osobní ohodnocení** /kvalita práce konkrét. zaměstnance, lze jej odebrat pouze při zhorš. kvalitě práce zaměstnance/

6. Výše platu /mzdy

- **Prémie** - stanoveny v procentech a slouží ke zvýšení motivace
- **Odměny** - vyplácejí se jednorázově
- **Druhy mezd**
 - **Časová mzda** - výtěžek závislý na množství odprac. času
 - **Úkolová mzda** - výtěžek závislý na počtu jednotek vykonané práce
 - **Podílová mzda** - závislá na obrátu nebo dosaženém zisku zaměstnavatele
 - **Měsíční** – její výše je stejná bez ohledu na počet pracovních dnů v měsíci

Sociální pojištění

- .Zaměstnanci se sráží z hrubé mzdy 6,5 %**
- .Zaměstnavatel za zaměstnance odvádí 24,8 %**
- .Celkovou částku odvádí zaměstnavatel a jedná se o příjem do státního rozpočtu**

Zdravotní pojištění

- .Zaměstnanci se sráží z hrubé mzdy 4,5 %**
- .Zaměstnavatel za zaměstnance odvádí 9%**
- .Celkovou částku odvádí zaměstnavatel jednotlivým zdravotním pojišťovnám**

Ze zdravotního pojištění se hradí:

- a) Ošetření u lékaře a pobyt v nemocnici
- b) Léky
- c) Lázeňská péče
- d) Doprava nemocných

Ze sociálního pojištění se hradí:

- a) Nemocenské a sociální dávky
- b) Důchody
- c) Podpory v nezaměstnanosti, rekvalifikace, vytváření nových pracovních míst

6. Výše platu /mzdy

- Od roku 2021 se ruší tzv. superhrubá mzda (= pro účely výpočtu daně z příjmů byla hrubá mzda navýšena o pojistné placené zaměstnavatelem /9 % + 24,8 %/. Teprve z této částky /= superhrubá mzda/ se pak odvozovala 15-ti %ní daň)
- Od r. 2021 se tedy daň počítá opět jen **z hrubé mzdy** (= základ pro výpočet daně) při zachování **15% daňové sazby**
- Pro příjmy, které ročně přesáhnou 48násobek průměrné mzdy (měsíčně 4násobek průměrné mzdy), se zavádí **23% daňové pásmo**

6. Výše platu /mzdy

- **hrubá mzda** = základní mzda + osobní ohodnocení, příplatky, prémie a odměny + náhrady mzdy /např. dovolená, svátek aj./
- **čistá mzda** = hrubá mzda - zákonné srážky (záloha na daň z příjmu snižovaná o slevy, zdravotní a sociální pojištění)
- Mzda se vyplácí ve stanoveném výplatním termínu buď v hotovosti nebo převodem na účet
- **Výpočet mzdy:**

<https://www.vypocet.cz/popis-vypoctu-ciste-mzdy>

6. Výše platu /mzdy

Čistá mzda – výpočet

- Výpočet čisté mzdy začínáme od hrubé mzdy
- Hrubou mzdu tvoří: základní mzda, příplatky, odměny, náhrady, prémie, odměny/
- Hrubá mzda = základ pro výpočet 15% daně z příjmu
- Z tohoto základu daně (zaokrouhlujeme na celé stokoruny nahoru) vypočítáme 15% daň z příjmu a od této vypočtené daně odečteme daňové slevy /vizte dále/
- po uplatnění daňových slev získáme zálohu na daň, jejíž poukázání finanč. úřadu za pracovníka zajišťuje zaměstnavatel

6. Výše platu /mzdy

Čistá mzda – výpočet

- Dále vypočteme výši sociálního (6,5 %) a zdravotního pojištění (4,5 %) z hrubé mzdy /zaokrouhlujeme na celou korunu nahoru/ transfer odvodů zajišťuje opět zaměstnavatel
- Nakonec hrubou mzdu snížíme o zálohu na daň po odečtení slev a dále o sociální a zdravotní pojištění placené zaměstnancem
- Pokud by byla na plat zaměstnance uvalena exekuce, ještě se poníží o příslušnou částku až do hranice nezabavitelného minima /7 872,80 Kč/

Slevy na dani

- . Sleva na poplatníka 30 840 Kč/2 570 Kč
- . Student 4 020 Kč/335 Kč
- . Děti:
 - na 1. dítě 15 204 Kč/1 267 Kč
 - na 2. dítě 22 320 Kč/1 860 Kč
 - na 3. a každé další dítě 27 840 Kč/2 320 Kč
- . Sleva na vyživ. manžela/manželku – pouze ročně
24 840 Kč ročně
- . Sleva na vyživ. manžela/manželku ZTP/P - 49 680 Kč
/4140 Kč
- . Důchodce 24 840 Kč/2070 Kč
- . Držitel průkazu ZTP/P 16 140 Kč/1345 Kč

Slevy na dani

- Invalidita:

- invalidita I. a II. stupně 2 520 Kč/210 Kč

- invalidita III. stupně 5 040 Kč/420 Kč

- Školka a školkovné 16 200 Kč pouze ročně

- Sleva na dani za EET 5 000 Kč

- Dítě ZTP/P:

- na 1. dítě ZTP/P 30 408 Kč / 2 534 Kč měsíčně

- na 2. dítě ZTP/P 38 808 Kč / 3 234 Kč měsíčně,

- na 3. a každé další dítě ZTP/P 48 408 Kč/4 034 Kč

Odpočitatelné položky ze základu daně

•Dary

–2 % ze základu daně, min. 1000 Kč, max. 15 % ze základu daně

•Odbory

–Do výše 1,5 % zdanitelných příjmů, ale max. 3000 Kč

•Penzijní připojištění

–max. 24 000 Kč

Odpočitatelné položky ze základu daně

- **Úroky** z hypoték, úvěrů ze staveb. spoření
 - max. 300 000 Kč
- **Vzdělávání**
 - max. 10 000 Kč.
 - lidé se zdrav. postižením max. 13 000 Kč a
 - lidé s těžkým zdrav. postižením max. 15 000 Kč
- **Životní připojištění**
 - max. 24 000 Kč

Příklad

- Paní Nováková v zaměstnání pobírá hrubou mzdu ve výši 45 000 korun měsíčně.
- Jaké budou její odvody a čistá mzda, když má paní Nováková dvě malé děti, na které uplatňuje daňové zvýhodnění?

Příklad

Hrubá mzda: 45 000 Kč

Odvody /pojistné/ hrazené zaměstnavatelem:

**24,8 % sociální pojištění hrazené za zaměstnance
zaměstnavatelem = 11 160 Kč**

**9 % zdravotní pojištění hrazené za zaměstnance
zaměstnavatelem = 4 050 Kč**

Příklad

**Záloha na daň z příjmů před odečtením slev
(15 % ze 45 000 Kč): 6 750 Kč**

- daňová sleva na poplatníka: 2 570 Kč
- daňové zvýhodnění na jedno dítě: 1 267 Kč
- daňové zvýhodnění na druhé dítě 1 860 Kč

Záloha na daň z příjmů po odečtení slev: 1053 Kč

Příklad

Hrubá mzda: 45 000 Kč

- **6,5 % sociální pojištění** placené zaměstnancem

(6,5 % ze 45 000 Kč): 2 925 Kč

- **4,5 % zdravotní pojištění** placené zaměstnancem

(4,5 % ze 45 000 Kč): 2 025 Kč

Čistá mzda po odečtení zálohy na daň a pojistného:

45 000 – 1053 – 2 925 – 2 025 = 38 997 Kč

Výpočet čisté mzdy

Hrubá mzda (HM)	45 175
Pojistné hrazené zaměstnavatelem (33,8 % z HM)	15 270
Základ daně (zaokrouhлено na celé stokoruny nahoru)	45 200
Zdravotní pojištění (4,5 % z HM)	2 033
Sociální pojištění (6,5 % z HM)	2 937
Daň (15 % ze základu daně)	6 780
Sleva na poplatníka	2 570
Sleva na dítě	1 267
Daň po slevách (daň - slevy)	2 943
Čistá mzda (HM - zdrav. poj. - soc. poj. - daň po slevách)	37 262

7. Pracovní doba

- dobu určuje a rozvrhuje do prac. směn zaměstnavatel
- týdenní délka nesmí obecně přesáhnout **40 h týdně** (při rovnoměr. rozvržení směn jedna směna 8 h, při nerovnoměr. 12 h)
- v prac. době je zaměstnanec povinen být na svém pracovišti
- pracovní přestávka v délce **30 min po 6 h** nepřetržité práce (**mladiství po 4,5 h**)
- přestávky na jídlo a oddech se nezapočít. do prac. doby (neposkyt.se na začátku a na konci prac. doby)

8. Dovolená

- V Česku je **základní výměra** dovolené **4 týdny**
- Zaměstnanci např. státu, obcí, krajů či příspěvkových organizací **5 týdnů ročně**
- Příslušníci bezpečnostních sborů **6 týdnů v roce**
- Pedag. prac. a akadem. prac. vysokých škol **8 týdnů**
- Zaměstnanci, kteří pracují v dolech, v prostředí, kde jim přímo hrozí nákaza infekcí nebo jsou vystaveni ionizujícímu záření, s duševně chorými nebo mentálně postiženými, ve věznicích nebo jako potápěči, mají **nárok na dodatekovou dovolenou o výměře 1 týden ročně**

8. Dovolená

- **Dovolenu určuje** dle rozvrhu čerpání dovolené **zaměstnavatel - nutno přihlížet** jak k provoz. důvodům zaměstnavatele, tak **k oprávněným zájmům zaměstnance**
- Určena by měla být tak, aby zaměstnanec mohl v přísluš. roce vyčerpat alespoň 4 týdny dovolené
- **Nevyčerpaná dovolená se převádí do dalšího roku**, případně s jeho souhlasem ještě do dalšího násled.roku, pak ale nárok na ni zaniká
- **Dovolená je placená**, za její čerpání přísluší náhrada mzdy nebo platu **ve výši průměrného výdělku**

8. Dovolená

- Pokud byl **zaměstnanec v prac. poměru** u téhož zaměstnavatele **alespoň 60 dní**, má **nárok na dovolenou za kalendář. rok, popř. na její poměr. část**, jestliže prac. poměr netrval nepřetržitě po dobu celého roku
- **Poměr. část činí za každý odprac. měsíc 1/12 dovolené**, která by náležela za celý rok
- **Pokud** by zaměstnanec **neodprac.** pro daného zaměstnavatele **alespoň 60 dní**, má **nárok na dovolenou za odprac. dny, která činí 1/12 dovolené za kalendářní rok za každých 21 odprac. dnů**

9. Konkurenční doložka

- **Smluv. ujednání** mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, **které omezuje výděleč. činnosti zaměstnance po skonč. zaměstnání, max. však na dobu 1 roku /pouze písemně – jinak není platná/**
- **Smyslem je ochrana know-how zaměstnavatele** pro dobu po skonč. prac. vztahu zaměstnance
- **Může se vztahovat pouze k prac. činnosti, která by byla shodná s předmětem činnosti zaměstnavatele**
- **Součástí konkurenč. doložky je závazek zaměstnavatele, že poskytne zaměstnanci přiměřené peněž. vyrovnání**

9. Konkurenční doložka

- **Konkurenč. doložku nelze sjednat s:**

- pedagog. pracovníky stát. škol a škol. zařízení
- pedagog. pracovníky v zařízeních sociál. služeb

- **Porušení konkurenč. doložky:**

- smluvní pokuta
- upuštění od této činnosti se lze domáhat i soudně

Zdroj:

- 1) RYSKA, Radovan; PUŠKINOVÁ, Monika. *Právo pro střední školy*. Praha: EDUKO, 2012, ISBN 978-80-87204-573.
- 2) ŠÍMA, Alexander; SUK, Milan. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*. Praha: C.H.Beck, 2006, ISBN 80-7179-098-2.
- 3) TOMANCOVÁ, J.. *Základy práva (nejen) pro školy*. Boskovice: František Šalé – Albert, 2007, ISBN 50-7326-110-3.
- 4) Česká republika. Zákoník práce. In: *Zákon č. 262/2006 Sb.*,. Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/zakonik-prace>